בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
תס"ח

פרשת
בהר בחקותי
תשפ"ה

השיעור נמסר ביום ד', בשעה 23:30, ניתן להאזין בקו:
בארץ ישראל: 077-2233-223, בארה"ב: 845-510-6314

חסדי השם יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **בְּהַר בְּחֻקֹּתַי**, מסיימים את **ספר ויקרא** - **'חֲזַק'**, ובשבת זו **מברכים חודש סיון**, ומתקרבים לקבלת התורה!

היום בלילה ספרנו את ספירת **'תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם'** - **"נֶצַח שֶׁבַּיְסוֹד"**, ובספירה זו מונח הגילוי של רבינו: **'נצח** היא מידתו הקדושה, ו**'יסוד'** הוא הצדיק, וספירת **'תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים'** היא כמניין **ט"ל**, ענין **'טַל שֶׁל תְּחִיָּה'** המוזכר בדברי רבינו ז"ל (ליקו"מ ח"א סי' יא), היינו שאדם זוכה שכל העבודה שלו בכל ימי חייו זה ענין **'טַל שֶׁל תְּחִיָּה'**, ואומר רבינו, שזה ענין של **ל"ט** מלאכות המשכן, דהיינו שאדם יודע שכל מה שהוא עושה, וכל מה שהוא צריך לפעול בזה העולם, זה **'בנין המשכן'**!

כי המשכן הקדוש צריך להיות בתוך ליבו של אדם, בבחינת **'בִּלְבָבִי מִשְׁכַּן אָבְנָה'**, כלומר שהוא יודע שבתוך ליבו ישנם כל כלי המקדש, והוא עוסק בבנין המשכן!

ואכן, הוא לא בונה את זה ברגע אחד או ביום אחד... זה לוקח זמן, אבל זו המטרה וזוהי התכלית - שאדם יזכה לבנות מקום להשראת השכינה! ודבר זה מתבטא ביותר כשהוא זוכה להתחתן, שאז הוא בונה בית שהוא מקום ומשכן להשראת השכינה, וממילא כל המלאכות שהוא עושה הן בגדר **'ל"ט מלאכות המשכן'** - הוא בונה את המשכן!

הרי מאיפה למדים את כל ל"ט מלאכות שבת? המשנה במסכת שבת (פרק שביעי - 'כלל גדול') מונה את כל ל"ט המלאכות - הזורע, החורש, הקוצר, המעמר, הדש

וכו' - מאיפה למדים את זה? ממלאכות המשכן, כי 'מלאכת המשכן איננה דוחה את השבת', ומן המלאכות שהיו במשכן - למדו למלאכות האסורות בשבת.

וזה העניין של **ל"ט מלאכות**, שאפילו שאדם עושה אותן בכל ימות השבוע, כל המטרה שלו היא בשביל **'לבנות משכן'**! ולכן מצינו שכתוב קודם ציווי השבת: "שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ" וגו', ולכאורה בשביל מה צריכים להזכיר את זה? וכי אדם מוכרח לעשות מלאכה?!... נגיד שהוא אברך - יושב ולומד כל היום... א"כ למה כתוב "שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה"? אבל יש בזה לימוד: **בכל דבר שאדם עושה בכל ששת ימי המעשה - אפילו אם הוא לא הולך בפועל ממש אל השדה לחרוש ולקצור... אבל בכל מלאכותיו ועסקיו השונים - הן בביתו והן בעבודתו - עליו להסתכל על כל זה במבט של 'אני בונה משכן!'...**

וזה נכלל במושג של 'קיום התורה ברוחניות', שיש לפעמים ענין כזה - ע"י דביקות בהקב"ה, וכמו שהאבות הקדושים היו מקיימים את התורה - קודם שהיא נתנה, כי הם דבקו עצמם להקב"ה ולרוחניות המצוות, וכמ"ש על אברהם אבינו (בראשית כו, ה) "עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתָי", כי הוא שמר את כל התרי"ג מצוות, ואפילו 'עירוב תבשילין', איך הוא קיים זאת קודם קבלת התורה? התשובה היא: ע"י המחשבה הקדושה שהיתה לו. וכן הוא אצל אדם שיודע **'במה שאני עושה עכשיו - אני עובד את הקב"ה, בכל דבר אני מוצא דרך איך לעשות נחת רוח להקב"ה!'** - ועי"ז נעשה **'ל"ט מלאכות המשכן'**, ובפרט כשהוא באמת עושה איזו מלאכה כזאת... כי הנה, בדרך כלל, לא מגיעים לעשיית רוב המלאכות כגון קוצר וחורש וזורע וכו', יש כאלה שלא ראו את זה בכלל אף-פעם... אבל לפעמים זה מגיע 'למעשה' - שאדם צריך לעשות זאת לכבוד מצוות השם יתברך, כי עם ישראל עסוקים תמיד במצוות - כל השנה כולה, וכבר מכינים את עצמם אל המצווה - אף זמן רב קודם אליהן, למשל: **ענין קצירת חיטים לאפיית מצות**: עכשיו יצאנו מחג הפסח, ועדיין לא גמרנו את ימי הספירה, וכבר אנחנו מכינים את המצות לחג הפסח הבא... כי עם ישראל זו **שרשרת אחת של תורה ומצוות!** וזה ענין של **ט"ל מלאכות המשכן**.

ורבינו מסביר שם, שאם אין ענין של **ל"ט מלאכות המשכן** - זה **ל"ט מלקות...** אדם שעובר על התורה ח"ו, ועושה עבירה שיש בה מלקות - הוא מקבל מלקות... מסביר רבינו (כך מוהרא"ש היה תמיד מסביר את זה), שזה סובב על אדם שהוא לא מחיה את עצמו תמיד במה שהוא עושה, הוא ממורמר: 'מה אני צריך לעשות... למה הפרנסה שלי היא ככה'... הוא עובד קשה בעבודה שלו, וגם אם הוא עובד במשרד - הוא לא מרוצה מזה, ה'בוס' שלו לא נותן לו הערכה, וכולו ממורמר... ואפילו אם הוא מפיץ - לא תמיד הוא מרוצה

ממה שהוא עושה... מאידך, יש אדם שע"י ההפצה שלו הוא בונה את המשכן! הוא מאיר לאנשים! הוא נותן להם **'טַל שֶׁל תְּחִיָּה'**! שזה ענין **ל"ט** המלאכות - **ט"ל** של תחיה, ענין של **חיות**, כי בזה הקב"ה יחיה את המתים ב'תחית המתים' (ירושלמי ברכות לח:), וכמ"ש (ישעיה כו, יט) "הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי טַל אוֹרֹת טַלֶּךָ", וכן איתא בדברי חכמינו הקדושים (שבת פח:), שבשעת מתן תורה, כששמעו את הדברות, פרחה נשמתם, והקב"ה הוריד להם **'טַל שֶׁל תְּחִיָּה'** והחיה אותם; ועל כן תיקנו הזכרת הטל בברכה השניה של שמונה עשרה - **'מְחַיֵּה הַמֵּתִים'**, שזה ענין הטל שמחיה את האדם! **למה אתה כ"כ שבור ורצוץ עד כדי שאומר 'מה אני עושה עם החיים שלי'?... תביא 'טַל שֶׁל תְּחִיָּה'! תבין שאתה עכשיו בונה את המשכן! אתה בונה בית להקב"ה! ועליך לראות שזה יהיה החיות שלך!**

מתי יורד טל? לא רואים את זה אפילו... גשם - רואים בחוש, באמצע היום, והטל יורד בכל יום, ואף-פעם לא נפסק, ויורד בשעה המוקדמת שלו היום [מי שיוצא בבוקר אל השדה, רואים לחלוחית הבאה מן הטל], וזה מחיה את כל הבריאה! **זה נותן חיות לכל הבריאה!** זה בא בשקט - אבל "טַל אוֹרֹת טַלֶּךָ"!

ורבינו מסביר שם, ש**'טל'** הוא סוד השם **יה"ו** במילוי אלפי"ן [יו"ד ה"א וא"ו] - גימטריא **ל"ט**, והעניין בזה שאדם מתחיל להחיות את עצמו! הנה שלימות השם הזה הוא **מ"ה** - יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שאדם זוכה להיות בטל ומבוטל לגמרי, אבל כדי להגיע לזה - צריכים להתחדש תמיד, **עוד הפעם ועוד הפעם ועוד הפעם!** והעיקר - שאדם יהיה **'רענן'** ו**'טרי'**! שזה העניין של **טל** - שאדם זוכה להיות **טרי**! שזה ענין הַ'מָּן' שהיה יורד לעם ישראל במדבר בכל יום, שהיה מכוסה עם טל, להורות על העניין הזה, שאדם צריך להתרענן ולהתחדש בכל יום מחדש! **כל יום 'יום חדש' ו'ענין חדש'!**

אדם הולך להפיץ - מחדש! הוא מפיץ כבר הרבה שנים, אבל עכשיו יום חדש, **'אני מפיץ בהתחדשות, ומי יודע אם אזכה היום לקרב איזו נשמה להקב"ה'...** - ואף-פעם לא תדע מזה בכלל, את מי זכית לקרב ומתי... **הפצת איזה ספר, והגיע לאיזה מקום, והנה אדם התחיל ללמוד שיעורי תורה - לימודי ב'י'ת', ויש חבורה שלימה שמתרבית מיום ליום, ואדם יש לו שאלה 'אולי זה עולה לי כסף'... מה כסף?! המשנה אומרת** (אבות ב, א)**: 'וֶהֱוֵי מְחַשֵּׁב הֶפְסֵד מִצְוָה כְּנֶגֶד שְׂכָרָהּ' - אתה השקעת בהפצה, ואמנם יעלה לך כמה שקלים, אבל אתה יודע מה אתה מרוויח בזה?! רביות שאי-אפשר לתארן! אבל צריכים להשקיע...**

וכך מוהרא"ש היה מסביר את העניין של **ט"ל מלאכות** לעומת **ט"ל מלקות**: ישנם שני אנשים, אחד כ"כ שמח, מרגיש תמיד התחדשות, יש לו **'טַ"ל שֶׁל תְּחִיָּה'** - "תְּחִיַּת הַמֵּתִים", ממש בכל יום! ולעומתו יש אחד שהוא מרגיש כל יום **ל"ט מלקות**... הוא מרגיש כאילו לוקחים אותו ונותנים

לו מכות... הוא בא הביתה - מכות, בחוץ - מכות, בעבודה - מכות, לכל מקום שפונה! ולמה זה ככה? כי האדם בעצמו תמיד ממורמר, והוא לא יודע איך לגשת לחיים שלו, ולכן במקום שיהיה **ל"ט** מלאכות המשכן - יש לו **ל"ט** מלקות...

והלימוד של הצדיקים - הלימוד של רבינו - הוא לחדש אותנו, שזה ענין של **'טל'** - ענין של **התחדשות**, וכהלשון שמזכירים בעת **'ברכת טל'** ביום ראשון של פסח: **'אוֹת יַלְדוּת טַל לְהָגֵן לְתוֹלָדוֹת'** - כי ענין של **'טל'** מקושר ומחובר תמיד עם ענין של **'ילדות'** - התחדשות!

ועוד דבר המוזכר ב**'ברכת טל'**, יש פיוט שבסוף כל קטע שהחזן אומר - צועקים הקהל **"בְּטַל"**, ובפשטות זה סובב על ענין **הטל**, אבל מה הרמז בזה? שמעוררים ומכריזים לאדם: **"בְּטַל!"** - **'תבטל את עצמך!'**... שוב ושוב צועקים לו: **"בְּטַל!"** - **'תבטל את עצמך!'**...

למה בן-אדם סובל כ"כ הרבה בחייו - הן עם עצמו, הן עם הבית שלו, הן עם כל ה'חברה', מדוע? סיבה אחת יש לזה: **'ישות'**; יש לו כזאת ישות, עד שהוא לא יודע מה לעשות עם עצמו...

וכשאדם נעשה משועמם - הוא נכנס ה"י לכל מיני דברים מכוערים, רואים בחורים צעירים שהם משועממים, ואין להם מה לעשות, ומגיעים לדברים רעים, רחמנא ליצלן! זו בושה! ביזיון! זה ממש גועל נפש! אבל מה יכולים לעשות?... אין לו מה לעשות... והוא מעצמו - לא יודע מה לעשות, ומלמדים אותו: **אתה יכול לקחת את עצמך בידיים!** ומחנכים אותו: אתה יכול ללמוד משניות, גמרא, לעשות סיומים אחד אחר השני!

כי כשאדם משועמם - הוא נעשה משוגע, ומילא אם הוא משוגע **בעצמו**, אבל זה לא ככה, הרי הוא לא רוצה להיות משועמם בעצמו, הוא רוצה לסחוב אנשים אחרים בתוך השיגעון שלו... הוא לא רוצה להיות בגיהינום לבד - זה לא כיף לו לבד... אז הוא רוצה לסחוב עוד קרבנות ה"י...

מילא אם מתגבר עליו יצרו, מה יכולים לעשות?... - 'אמנם יש לי יצר הרע גדול, ובאמת זו בושה בשבילי, אבל אני מבקש סליחה מהקב"ה על מה שעשיתי'... **אבל ללכת ולסחוב אחרים ג"כ?! להיות מסית ומדיח?! על זה אומר רבינו** (ספר המידות, אות מריבה, סעיף צח): **'אין מלמדים זכות על המסית' - אדם שמסית אחרים - אסור ללמד עליו זכות!**

וזאת אדם צריך לדעת, שיש תמיד אפשרות לעשות לעצמו **טוב** בחיים, **שמחה** בחיים, **כיף** בחיים! אם חידשו כזאת מילה: **"כיף' בחיים"**, עלינו להתבונן במהות המילה הזאת: מה העניין של **'כיף'**? שאדם זוכה **'לכוף'** את יצרו, וכמו שמבקשים בכל בוקר (בברכות השחר): **"וְכוֹף** אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֵּד לָךְ", מה הָרֶמֶז במילת **'וְכוֹף'**? המילה הזאת מורכבת מאותיות **כ"ו** - שם הוי"ה ב"ה (26), ואותיות **פ"ו** -

שם אלקי"ם (86), ענין של מידת הרחמים ומידת הדין, חסד וגבורה, יצר־טוב ויצר־הרע, וכשמבקשים מהקב"ה **'וְכוֹף** אֶת יִצְרֵנוּ' מכוונים אל השלימות, והיא: שהאדם יקח את היצר־הרע - כל הכעס והדברים שבוערים בקרבו, וישעבד את זה לעבודת השם, ועל־ידי־זה הוא יעשה מזה **'כיף'** באמת... הוא ירגיש 'כיף' בחיים! שזו הלשון של "**וְכוֹף** אֶת יִצְרֵנוּ" - שזה יגרום לנו **'כיף'**... איך? על־ידי שנזכה **לכוף** אות היצר־הרע להשתעבד לעבודתו יתברך, כלומר: שיזכה לעבוד את הקב"ה בין עם היצר־הטוב ובין עם היצר־הרע, ואז יהיה לך כיף בחיים באמת!

ועוד, **'כֵּיף'** אותיות **'פִּיךְ'**, כמ"ש (שמות יג, ט) "לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' **בְּפִיךָ**", ואומרת הגמ' (נדרים ז.): **"בְּפִיךָ"** זו צדקה; היינו שאדם זוכה להשתמש עם הפה שלו לדבר הרבה להקב"ה! **במקום לעשות מריבות עם אנשים, ולדבר כל העולה על רוחו - ביקורת, טענות ומענות על כל אחד - תשתוק! בפרט בבית - כמה צריכים לשמור על הפה! וכל המריבות הן מחמת שאדם לא שומר, על הפה שלו, ועליו לזכור היטב** (משלי כא, כג) **"שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ"! אתה רוצה שיהיה שלום בית? תשמור על הפה שלך! תחשוב לפני שאתה מדבר , ואז יהיה לך כיף...**

ולכן **'כֵּיף'** אותיות **'פִּיךְ'**, כלומר: אם תשמור על **'פִּיךְ'** - יהיה לך **'כֵּיף'** בחיים, יהיה לך שמחה בחיים, תרגיש גן־עדן עלי־אדמות! תזכה להיות עם כולם בטוב, ויהיו לך הרבה חברים, וכולם יאהבו אותך, למה? כי תמיד יש לך דיבור טוב!

רבינו אומר (ספר־המידות, אות אהבה, סעיף ז): **'כְּשֶׁתְּחַזֵּק אֶת הָאָדָם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא יֹאהַב אוֹתְךָ'**; כי **'טוֹב הַכֹּל חֲמֵצִים'** (ליקו"מ ח"א סי' כט) - כולם רוצים לשמוע דיבורים טובים! מאידך - ביקורת, טענות ומענות, הוא שומע תמיד... ושואל ומבקש: **'תגיד לי איזו מילה טובה! תחזק אותי!'** - על זה לא יכולים לשלם שום כסף שבעולם...

ואדם שיודע את זה, הוא תמיד מנסה לדבר דיבורים טובים -הן עם החברים, הן בבית עם אשתו והילדים, הוא מנסה תמיד להגיד מילה טובה! ואכן, זה ניסיון... יש לאדם מידה כזאת שהוא מוכרח להוציא מפיו כל העולה על רוחו, והוא חושב שבזה הוא מרגיע את הלב שלו... כי הוא "אמיתי", והוא "אומר את הכל"... **אתה טיפש?! אתה לא יודע שתסבול מזה אחר־כך פי־אלף?!... אם לא תגיד את המילה הנכונה, תקבל אחר־כך הרבה יותר גרוע...** אדם צריך תמיד לחפש להגיד מילה טובה, **ואם אין לך מה להגיד - 'יפה שתיקה'... תשתוק!**

אדם שיש לו את ההקדמה הזאת, יהיה לו **'טַל שֶׁל תְּחִיָּה'** - יהיה לו תמיד שמחה בחיים!

זו עניינה של ספירת היום - **ל"ט לעומר**, ענין של **ט"ל**, והוא **"נָצַח שֶׁבְּיסוֹד"** - הלימוד של **רבינו** ('נצח'), הלימוד של

הצדיקים ('יסוד'), וזה דבר שיעמוד תמיד לנצח ('נצח'), ויתן לאדם כוחות לעמוד נגד כל **הניסיונות** שיש לו ('יסוד')!

וזה ענין פרשיות השבוע: **'בְּהַר בְּחֻקֹּתַי'** (הן פרשיות מחוברות הרבה פעמים), **והן 'חֲזַק'** - בזה מסיימים את **ספר ויקרא**; 'ספר ויקרא' הוא הספר שכולל את כל ענייני הכפרה והטהרה על־ידי הקרבנות.

מסופר על גר־הצדק מוילנא - **אברהם בן אברהם**[א], עוד לפני שהתקרב לעם־ישראל, הוא הלך אל הכמרים וביקש שילמדוהו חומש [כי גם הכמרים יודעים מתורה־שבכתב - החומש], ואכן לימדו אותו את ספרי בראשית, שמות, במדבר, דברים, אבל את ספר ויקרא אף־פעם לא רצו ללמוד אִתּוֹ, כי ידעו שמחמת שיש בספר ויקרא שם יש כל ענייני הקרבנות והטהרה של עם־ישראל, וכן כל השמירה מאיסורי עריות, וכל הקדושה שיש לעם־ישראל, כשהוא ישמע מכל זה - הוא כבר יתקרב לעם־ישראל, ועל־כן העלימוהו ממנו...

אבל הוא היה חכם, והוא חשב לעצמו "הרי זה נקרא **'חומש'**, מלשון **'חמש'**, ואיתי לומדים רק ארבעה חומשים - **בראשית, שמות, ויקרא, דברים**, א"כ איפה החמישי?"... והלך ושאל אותם לזאת, וניסו להתחמק ממנו כל הזמן... אז הוא הלך לאיזה יהודי ושאלו: 'כמה ספרים יש בחומש?' ומיד ענה לו: 'חמישה'. שוב שאל: 'אני למדתי את בראשית, שמות, במדבר ודברים, ומהו הספר החמישי שחסר לי?' ואמרו לו: **'ספר ויקרא'**. ומיד ברר: 'מה כתוב בו?' והתחילו ללמדו כל הכתוב בספר ויקרא, וכבר התעניין יותר ויותר, והוא התלהב מאד **'איזה עם קדוש!'** - והצטרף לקדושת ישראל.

כי ספר ויקרא יש בו מעלה מיוחדת, ראשון וראשון: מחמת ענין **הקרבנות**; כל החלק הראשון של ספר ויקרא מדבר מענייני הקרבנות, שזה ענין של כפרה, הלימוד לאדם: **אתה יכול לזכות לכפרה!** אדם עשה עוול, עשה איזה דבר לא טוב ולא בסדר, הן בשוגג - בלי ידיעה, והן באשמה - במזיד, אבל יש כפרה! איך? הוא מביא קרבן לביהמ"ק, והוא חושב איך שכל מה שעושים לקרבן - היו צריכים לעשות **לו**... ובמקומו עולה הקרבן - העגל, הכבש, השור - על המזבח, וזה מכפר עליו... **איזה חסד נפלא מהקב"ה!**

א. הוא היה בן של משפחה שהיתה בחשיבות יתירה אצל הגויים - משפחת פוטוצקי (בעיר וילנא, בזמן הגר"א זי"ע), וכשהיה בחור התחיל לראות את האמת שאצל עם־ישראל, והתחיל להתקרב ליהדות. ובתחילה ניסו להרחיק אותו בכל מיני דרכים, אבל זה לא עזר להם... הוא טָעַם כזה טַעַם באמונה, שלא הצליח להם כלל! הוא היה כנראה נשמה גבוהה מאד, ולא היו יכולים להרחיק אותו בשום פנים ואופן!

ומרוב שסבל רדיפות הוא הוצרך לברוח למדינה אחרת, אבל שם מצאו אותו - מחמת שמסרו אותו וכו', ואף שסבל הרבה צרות - תמיד היה מחזק עצמו בשמחה גדולה, והיה מחיה את עצמו עם התורה והמצוות, ואומר: 'מה אכפת לי מכל השטויות האלו' וכו'. ועלה על המוקד בחג שבועות על־קידוש־השם. הי"ד.

הלימוד היוצא מזה: **יש ענין של 'מחילה'! אדם שבאמת מבקש כפרה, הוא עשה עוול, עשה טעות בחיים, ורוצה לחזור בתשובה - הוא יכול!**

אצל העולם, אם אדם עשה איזה טעות - זהו... הוא פסול... והנה רבינו הקדוש אמר פעם אפילו על צדיקים: **'העולם אומרים שצדיק לא יכול לעשות טעות, ומי שעשה טעות הוא לא צדיק, אך לא אמת היא, אלא גם צדיק יכול לעשות טעות, ואם צדיק עושה איזו טעות - הוא לא איבד את הצדקות שלו בגלל זה'...** זה לימוד עצום של רבינו!

והזכרנו את השיחה הנוראה של רבינו[ב], שרבינו פעם אמר (חיי מוהר"ן, סי' תנג): **"כְּמוֹ שֶׁאַתֶּם רוֹאִים אוֹתִי, רְצוֹנִי לוֹמַר שֶׁבְּוַדַּאי אַתֶּם מַחֲזִיקִים אוֹתִי לְצַדִּיק גָּמוּר, אַף־עַל־פִּי־כֵן אִם הָיִיתִי עוֹבֵר חַס וְשָׁלוֹם עֲבֵרָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר[ג], אַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא הָיָתָה הָעֲבֵרָה מַשְׁלֶכֶת אוֹתִי כְּלָל, רַק הָיִיתִי אַחַר הָעֲבֵרָה אִישׁ כָּשֵׁר כְּמוֹ קֹדֶם, רַק אַחַר־כָּךְ הָיִיתִי עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה"**; כלומר, שאדם יֵדע: 'אמנם עברתי מה שעברתי, אבל עכשיו יש לי מצוה - לעשות תשובה'...

אדם שאין לו את הלימוד הזה של רבינו, אם ח"ו קרה לו משהו, ו בפרט אם זה דבר חמור ה"י [כמו שרבינו אומר פה: **"עֲבֵרָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר"**], ממילא הוא מלא בהאשמות על עצמו ועל אחרים, וחושב שכבר הכל נפסל... אין על מה לדבר... **ורבינו אומר שאין דבר כזה! אסור לו לאדם ליפול בדעתו לרגע! קרה משהו? אתה צריך להיות חזרה באותו מקום שהיית בו מקודם - רק מה? תעשה תשובה!** כי אכן, צריכים לחזור בתשובה, ואיך עושים תשובה? על יש את כל הלכות תשובה (כמבואר בדברי הרמב"ם): וידוי - שמתוודה על מה שעשה, עזיבת החטא - שמקבל על עצמו לא לחזור לאותו דבר וכו', אבל לא שאדם נופל לגמרי בדעתו, וזהו...

נמצא ששתי השיחות הנ"ל - דבר אחד הן, כלומר: השיחה שרבינו אמר: 'גם צדיק יכול לעשות טעות, וגם אם עשה טעות - הוא לא איבד בזה את הצדקות שלו', והשיחה שאמר רבינו: 'גם אם הייתי עובר עבירה גדולה ביותר, הייתי נשאר אותו איש כשר, רק הייתי עושה תשובה'; זו התחזקות נוראה ונפלאה מאד!

וזהו **ספר ויקרא**, שכל הספר הזה מלא עם סליחה, מחילה וכפרה, לדעת שהקב"ה מוחל! וכמו ששאלו את מידת הדין (יחזקאל יח, ד) "הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָּמוּת", אבל הקב"ה אומר: **אין דבר כזה! יש דרך לעשות תשובה! אפילו על הדבר הכי חמור!**

מובא בשיחות־הר"ן (סי' עא): **'בְּעִנְיַן**

ב. הזכרנו זאת כמה פעמים לאחרונה, כי השיחה הזאת היא ממש **"עולה עד לרקיע ויורדת עד התהום"**... אם מתבוננים בשיחה זו - כל אדם יזכה לחזור בתשובה שלימה להקב"ה!

ג. רבינו לא אמר 'מליצות' או 'גוזמאות', **אם רבינו אמר - הוא אמר!** זהו זה!

מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל פְּגַם הַבְּרִית בִּבְרָט "מָאן דְּאוֹשִׁיד זַרְעָא בְּרִיקָנְיָא" חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ' אֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה (וַיְחִי דַּף ריט:), **אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁאֵין הַדָּבָר כֵּן, רַק עַל הַכֹּל מוֹעִיל תְּשׁוּבָה. וְאָמַר, שֶׁבְּזֶה הַמַּאֲמָר זֹהַר אֵין שׁוּם אָדָם מֵבִין הַפְּשָׁט רַק הוּא לְבַד. וְהַכְּלָל שֶׁבֶּאֱמֶת מוֹעִיל תְּשׁוּבָה בְּוַדַּאי עַל חֵטְא זֶה, אֲפִלּוּ אִם הָרְבָּה לִפְשֹׁעַ חַס וְשָׁלוֹם בָּזֶה. וּכְבָר מְבֹאָר בַּסְּפָרִים הַנִּדְפָּסִים כְּבָר שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא לְבַל יַעֲשֶׂה עוֹד מִכָּאן וּלְהַבָּא, וְהוּא מֻכְרָח לַעֲבֹר בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת וְהָעִנְיָנִים שֶׁהָיָה בִּתְחִלָּה וּלְהִתְנַסּוֹת שָׁם. וּכְשֶׁמְּרַחֵם עַל עַצְמוֹ עַכְשָׁו וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה עוֹד מַה שֶּׁעָשָׂה מִקֹּדֶם וּמְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ, זֶהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה**"; אדם שיש אמונת חכמים - הוא חוזר בתשובה! הוא אמנם כמעט מיואש: 'מה יהיה איתי' וכו', אבל הוא מאמין באמונת חכמים אמונה שלימה, והוא עושה תשובה! "**מה שהיה - היה, אני מתחיל חיים חדשים! אני מתחיל התחלה חדשה!**".

וזה הגילוי של **ספר ויקרא**, שישנה כפרה, מחילה וסליחה, ואכן בזמן שביהמ"ק היה קיים, חלק מהתשובה היה להביא קרבן לביהמ"ק, וכשאדם היה מביא את הקרבן - היה לו בושות... הנה הוא מביא 'קרבן חטאת', וכולם רואים שהוא מביא 'קרבן חטאת'... הוא ממש מתבייש! והכהן לוקח את הקרבן, ושוחטו, וזורקים את הדם על המזבח, ואדם מתבונן בכל עבודת הקרבן וחוזר בתשובה.

ובל נשכח שברקע של כל זה - היו הלווים משוררים ניגונים נפלאים כ"כ שזה היה נותן לאדם ה'לב-נשבר' שיזכה לתשובה שלימה, **ואין כוונה 'עצבות' ח"ו, אלא 'לב-נשבר'!** כי ללווים היו ניגונים כאלה קדושים, שזה היה מכניס באדם הרהורי תשובה אמיתיים! זהו **'כח הנגינה'** שהיה ללווים! ולכאורה מדוע זה היה שייך לביהמ"ק? אבל מזה רואים את כמה גדול הוא **'כח הנגינה'**, שבכל יום היו בביהמ"ק הלווים מנגנים, בבחינת: "וְדִבְּרוּ הַלְוִיִּם בְּשִׁיר", שזה היה הן ב'שיר של יום' שבכל יום, והן בשעה שאדם היה מביא קרבן - היו הלווים מנגנים ושרים, וזה היה נותן בו התעוררות מיוחדת! ואין הכוונה שהיה נופל לייאוש ח"ו - 'איפה אני' וכו', אלא הוא מביא את הקרבן ומתחרט על מה שעשה, ומתמלא בבושה על מה שעבר, ומתחיל להוריד דמעות ולבקש מחילה מהקב"ה [ואף סומך ידיו על הקרבן].

זהו **ספר ויקרא**, שהוא מתחיל עם המילים: "**וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה**", ומילת **'וַיִּקְרָא'** עם **אל"ף זעירא** (האות א' קטנה), והוא כרוז הקורא **לכל אחד ואחד**, הקב"ה קורא לנו! ומתגלה לנו איך **אלופ"ו של עולם** גנוז בכל ענין! וכמו שדיברנו מקודם, מעניין של **'טל אורות'** - שיש **ט"ל** מלאכות המשכן, והלימוד שיש בזה, שבכל דבר יכולים לעבוד הקב"ה!

זה הלימוד שהצדיקים שמלמדים אותנו, שאם אדם עשה משהו לא בדרך הנכון - יש קרבן! **יכולים לעשות תשובה!**

זהו החלק הגדול שב**ספר ויקרא** -

"טהרתן של ישראל", ובו יש את כל הלכות הטהרה - כל ענייני איסורי עריות, שזה ענין של קדושה וטהרה, ללמד לאדם שעליו לשמור על עצמו! שזה כלליות המצוות הכתובות בפרשיות אלו: **תזריע, מצורע, אחרי מות, קדושים** - אדם צריך לשמור על עצמו! **התורה נותנת את הגדרים לאדם - שצריך להתחתן בקדושה, ולשמור על כל ההלכות שצריכים וכו', ואז אדם זוכה לחיים טובים, חיים מאושרים, יש לו 'כיף' בחיים...**

ולכן הכמרים מאד פחדו שאותו גר־הצדק ישמע את זה, אבל לא צלח להם, ואכן הוא שמע על **ספר ויקרא** וכל לימודיו הקדושים.

והנה, הסיום של **ספר ויקרא** הוא עם שתי פרשיות אלו: **'בְּהַר בְּחֻקֹּתַי'**; מה הרמז בעניין של **'בְּהַר'**? הפרשה מתחילה: **"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר"**; ורש"י שואל מיד על המקום: **'מָה עִנְיָן שְׁמִיטָה אֵצֶל הַר סִינַי?'** - מדוע רק עכשיו מציינים שזה היה **'בְּהַר סִינַי'**? הלוא כל התורה כולה נִתנה בהר סיני... ומדוע דווקא בפרשת זו המדברת מענייני שמיטה ויובל מזכירים "הר סיני"? מתרץ רש"י: **'אֶלָּא מַה שְּׁמִיטָה נֶאֱמְרוּ כְּלָלוֹתֶיהָ וּפְרָטוֹתֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ מִסִּינַי, אַף כֻּלָּן נֶאֱמְרוּ כְּלָלוֹתֵיהֶן וְדִקְדּוּקֵיהֶן מִסִּינַי'**; כלומר: ענייני שמיטה ויובל **"ללמד על הכלל כולו יצא"**, וכשם שהם ניתנו מסיני - כן כל התורה כולה נִתנה בהר סיני.

פירשו צדיקים[ד]: אם מתבוננים בהתחלת פרשת 'בהר', הרי מדובר על ענין שמיטה ויובל, ומהו ענין 'שמיטה ויובל'? שסופרים **"שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים"**, ובסוף אלו השנים - **מ"ט שנים** - עושים 'שנת היובל', שהיא ענין של חירות - כל העבדים יוצאים לחירות, כל השדות חוזרים אל הבעלים הראשונים וכו'.

וזהו שאומר רש"י: **'מָה עִנְיָן שְׁמִיטָה אֵצֶל הַר סִינַי'**, כי זו היתה כל ההתקרבות של עם ישראל ל'הר סיני' ע"י יציאתם ממצרים, אותו ענין ממש! סופרים שבעה ימים שבע פעמים, סה"כ מ"ט ימי הספירה, ומגיעים ביום החמישים אל חג השבועות - הוא ה'יובל', שער הנו"ן! **ממש אותו ענין!** ואדרבה, מה שנעשה אצל שנות היובל פעם בחמישים שנה - אנחנו עושים את זה **בכל שנה** בימי הספירה!

קשה להסביר את המעלה הגדולה שיש בספירת הימים שאנחנו עושים עד חג השבועות! אנחנו עושים את זה בתור 'מצוה' - אחר תפילה ערבית, אבל יש בזה עניינים גבוהים מאד! **ומנהג צדיקים היה לספור כמה פעמים בכל יום, כדי להזכיר את עצמנו 'היכן אנחנו' - אנחנו בימים קדושים כאלו, שכל יום הוא 'יהלום'**[ה]!

משל לילד שמחכה לאיזה יום חשוב,

ד. זה מובא ב'כלי יקר' על הפרשה, וכן מוסבר בדברי הרה"ק מרופשיץ זי"ע.

ה. גם 'יהלום' לא, אבל כדי לְשַׁבֵּר את האוזן נאמר כן.

למשל: **יום-הולדת שלו**; ואמרו לו שיעשו מסיבה לכבודו וכו', או משל לאדם שמחכה על יום חתונתו וכדו'. והנה יש 'לוח' - והוא סופר את הימים... יש אנשים שעושים V כל יום ב'לוח' - **עוד יום יותר קרוב...** וכל יום אצלו כ"כ חשוב - **"עוד יום!"...**

אלו הם **ימי הספירה** שאנחנו נמצאים בהם, שהם ימים של התקרבות נשמות ישראל לאביהם שבשמים, ואדם יכול עתה ממש להרים את עצמו, בבחינת (ויקרא כג, יא) **"וְהֵנִיף אֶת הָעֹמֶר לִפְנֵי ה' לִרְצֹנְכֶם"** - בימים אלה יש סייעתא דשמיא מיוחדת!

הרבי ר' אלימלך זי"ע אומר, שאמנם המילה **'עומר'** היא עם **ע'**, אבל אותיות **ע' וא'** מתחלפות ביניהן, נמצא ש**'עומר'** הוא כמו **'אומר'** - ענין של **'אמירה'** ודיבור, וכמצוות ספירת העומר בעצמה - שהיא ע"י הדיבור.

ולכן מקובל אצל עם ישראל[ו] לומר את הספירה בקול ובהתלהבות גדולה[ז], כי כך האדם מתבונן: **מה אני עושה עכשיו? אני סופר ספירה!** וכמו שאומרים בתפילה שאחר הספירה, שאנחנו סופרים **"כְּדֵי לְטַהֲרֵנוּ מִקְלִפּוֹתֵינוּ וּמִטּוּמְאוֹתֵינוּ"** - כי כל הספירות האלו מטהרים אותנו!

ובזוהר הקדוש מאד מפליג בעניין הזה [וכמו שקוראים בזוהר השייך לתיקונים של חג השבועות], שיזכה אדם להגיע לחג השבועות עם כל ימי הספירה, ולא יאבד אף לא יום אחד, שיהיה **"תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה"** - שע"י הספירה בכל יום יזכה לִ**'תְּמִימוּת'**, שהוא מבין: **'אני במקום שאני, ממש בשאול תחתית רח"ל, אבל אני מאמין שיש לי תקנה! אם אקח את עצמי בידיים, ואצא מהשטויות שלי, אפשר לי לחזור בתשובה! ואני נזהר שלא אפול אף-פעם בייאוש ואומר שלא צריכים אותי ואני לא שווה לכלום - אני שווה! אני שווה הרבה!'...**

כך מפרשים הצדיקים את דברי רש"י: **'מָה עִנְיָן שְׁמִיטָה אֵצֶל הַר סִינַי'** - אתה חושב שצריכים לחכות חמישים שנה? עד אז תחכה ל'יובל' - לצאת לחירות? **יש לך את זה עכשיו - בכל שנה!** שבימים אלו מכינים ל**"הר סיני"**! וזהו: **'מָה עִנְיָן שְׁמִיטָה "אֵצֶל הַר סִינַי"'** - כי זה ממש **'אצל הר סיני'**! מצוות שמיטה בפשטותה - זה רק משנכנסו לארץ, אבל ישנה **'שמיטה אצל הר סיני'...**

הכלל, העניין של **'הר סיני'** שייך אצל כל אחד ואחד, בכל שנה ושנה, בימים שמתקרבים לחג השבועות - מתקרבים 'להר סיני', ואדם רוצה לעשות התחלה חדשה בחיים שלו, ובכל יום הוא מתקרב עוד ועוד... **והספירה הזאת צריכה להיחרט**

ו. החסידים, תלמידי הבעל שם טוב הקדוש.

ז. עד שיש כאלה שמאריכים כ"כ הן ב'לשם יחוד' והן בנוסח שאומרים אח"כ, שלוקח זמן של רבע שעה או עשרים דקות! **יש חסידים שזה לוקח להם זמן הרבה יותר מכל תפילת ערבית בעצמה...**

בנפשו לדבר של קבע! מה הכוונה? כי הנה, 'ימי הספירה', זה חלק מכובד מהשנה... זה כמעט שני חודשים מכל השנה, וזה לא קצת זמן... ובזה אדם קונה בנפשו את העניין של **'ספירה'** - שיהיה אצלו תדיר!

כך מסביר רבי נתן (ליקוה"ל, הלכות ספירת העומר), שכשאדם סופר את הספירה בכל יום, זה צריך לחרוט בנפשו להמשיך את העניין הזה של הספירה, **שבכל יום מימות השנה הוא יספור ספירה**, ומה הוא יספור? באיזה גיל הוא... אתה בן **עשרים ואחד**? אז תגיד: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַיּוֹם אֲנִי בְּגִיל עֶשְׂרִים וְאֶחָד, וְחֹדֶשׁ אֶחָד, וַחֲמִשָּׁה-עָשָׂר יוֹם'...** - זה הזמן שאני בעולם הזה מיום שנולדתי... **ואני מתחיל עכשיו התחלה חדשה בחיים שלי!** אף שהגוף שלי כבר בזה העולם 'כך וכך' ימים ושנים, וכמו הקרבת העומר, שהיתה ביום שני של פסח, שלקחו את העומר שעורים והקריבוהו [זה היה קרבן מיוחד, פעם אחת בשנה שהקריבו שעורים בביהמ"ק וכו'], ואח"כ התחילו בהתחדשות לספור כל יום לקראת קבלת התורה - **עוד יום ועוד יום!**

וכשאדם זוכה לקנות את המידה הזאת בנפשו, החיים שלו הם חיים אחרים לגמרי, הוא מתחיל להתבודד להקב"ה בישוב-הדעת: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הִנֵּה הַיּוֹם אֲנִי בֶּן שְׁלֹשִׁים וְאַחַת'** - כל אחד כפי גילו יספור את המספר שלו, ומזכיר לעצמו: **'תּוֹדָה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁהִגַּעְתִּי לַיּוֹם הַזֶּה!'** - וזה ממש כמו **'יום־הולדת'** אצלו! את יום־ההולדת הרגיל - כל אחד יודע, ובפרט ילד, הוא יודע: 'אני עכשיו בן תשע'... והוא שמח, למה? כי הוא יודע שיעשו לו מסיבה, ואולי קיבל מתנות וכו'... אותו דבר צריך להיות אצל כל אחד ואחד: **'הַיּוֹם יֵשׁ לִי יוֹם־הֻלֶּדֶת! אָמְנָם אֲנִי כְּבָר בֶּן אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ, אֲבָל אֲנִי מַתְחִיל עַכְשָׁו! "אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ", וַאֲנִי נוֹתֵן לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא!** - אני בעוה"ז כבר ארבעים וחמש שנה? ברוך השם! אני כ"כ נותן תודה להקב"ה שהגעתי לזה! אני חי ב"ה, ואני בריא ב"ה, תודה להקב"ה! אבל עכשיו אני מתחיל מחדש... ואני סופר וסופר! ולכמה אני צריך לספור? זה כבר ביד הקב"ה, אנחנו לא יודעים... אבל אנחנו ממשיכים לספור!

זה מה שמקבלים מימים אלו - **ימי הספירה**.

וזה העניין של: **'מָה עִנְיָן שְׁמִיטָה אֵצֶל הַר סִינַי'** - העניין של הספירה לקראת **'הר סיני'** - קבלת התורה, שהוא ענין החירות - כמו שנת היובל, ובכל שבוע יש לנו **שבת קודש** - "מעין עולם הבא" - כמו שיש **שנת שמיטה** בכל שבע שנים, שאז **"וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַה'"**, וכמו שאומר רש"י: **'שַׁבָּת לַה' - לְשֵׁם ה' כְּשֵׁם שֶׁנֶּאֱמַר בְּשַׁבָּת בְּרֵאשִׁית'**; נמצא א"כ, ששנת שמיטה זה ממש כמו שבת, שיש שנה שלימה שלא עובדים בקרקעות וכו', וזה כמו שבת בראשית.

ובכל שבוע יש לנו **"שבת בראשית"**, ומקבצים עוד שבוע ועוד שבוע ועוד שבוע - עד שמגיעים ל**"שער החמישים"** - מגיעים לחג השבועות, שהוא **"שער הנו"ן"**. בליקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן

נ"ו - "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים" - רבינו מגלה נוראות על הענין של חג השבועות, ממש גילוי אלקות! רבינו מגלה שם מה זוכים בחג השבועות, ומהו ה"מקוה של חג השבועות", שזו טהרה עליונה שבאה לנשמות ישראל וכו'.

זהו: **'מָה עִנְיָן שְׁמִיטָה אֵצֶל הַר סִינַי'** - שזה לימוד לכל אחד ואחד על ימי הספירה שבהם מתקרבים להר סיני.

והנה, יש כאן הדגשה מיוחדת על הענין של **"בהר"** סיני - הענין של **'הר'**, ואמנם דיברנו מזה רבות, וצריכים לחזור על זה שוב, כי זהו **יסוד מוסד** שצריכים לזכור:

המשנה אומרת (אבות א, א): **"משה קיבל תורה מסיני"**, ואיתא במפרשים ובדברי הצדיקים, שהמעלה שמשה רבינו קיבל את התורה **'מסיני'** - היינו ממידת השפלות של **סיני**, כי 'הר סיני' הוא סמל על ענוה ושפלות, וכדאיתא בדברי חכמינו הקדושים, שטענו כל ההרים הגבוהים - הר חרמון, הר תבור והר כרמל[ח]: "עלי תינתן התורה", "עלי תינתן התורה"... כי לכאורה בשביל קבלת התורה צריכים הר גבוה וגדול מאד...

ולעומתם היה הר קטן - 'הר סיני', ודווקא בו בחר הקב"ה שהתורה תינתן. על שאר ההרים אמר הקב"ה (תהלים סח, יז): "לָמָּה תְּרַצְּדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים" - כולכם בעלי מומין! למה? כי אדם שדוחף את עצמו - "עָלַי"... "עָלַי"... - זה מורה על חיסרון...

ואותה בעיה יש אצל אנשים, שהם דוחפים את עצמם - "עָלַי, עָלַי"... וצדיקים אמרו שזה ממש כמו שהיה אצל יעקב (תחילת פרשת ויצא), שהיו האבנים מריבות אחת עם השנייה מי תהא תחת הראש של יעקב אבינו, כי יעקב אבינו עשה 'מזרן' של אבנים, וכל האבנים התחילו לריב: 'אני רוצה להיות תחת הראש של יעקב אבינו'... 'אני רוצה לזכות!' - והיו ממש מריבים ביניהם מכות... אבנים מריבות אחת עם השניה - זה לא פשוט... ומה עשה הקב"ה? איחד אותם לאבן אחת! להראות שזו השלימות - שיהיו כולם ביחד.

וכך יש אצל בני־אדם, שכל אחד אומר: 'אני מוסר את נפשי' וכו', "אני עושה הכי הרבה" וכו', ו"צריכים לכבד אותי" וכו', אבל הניסיון שיש לאדם בתמידות, **וזה הסימן על אדם האדם הוא באמת מכוון 'לשם־שמים' - כשהוא מפרגן לכולם!** 'אדרבה, כולם ביחד!'...

ודיברנו מזה לפני כמה ימים במירון, ביום־הולדת של מוהרא"ש, שהכוונות של אותו יום (כ"א אייר) הן: **'יָחִיד - כֻּלָּם'**, שזה ענין שכולנו מתאחדים ביחד, ו"אמנם אני רוצה שֶׁעָלַי יניח הצדיק את ראשו, אבל ביחד עם כולם ביחד!" - ה**'עלי'** הזה יהיה

ח. שלושת ההרים הללו נמצאים במרחק לא רב מאיתנו - הר תבור הוא ממש על־ידינו, התבור, וכן הר כרמל הוא לא רחוק - בחיפה, וכן הר חרמון... והם הרים גבוהים מאד.

'על כולם'!

מובא בספרי הקדמונים, שבכתרו של הקב"ה רשומות שלוש אותיות אלו: **ע'ל'י'**, והן ראשי-תיבות של המילים: **'לי עמי ישראל'**; שזה הענין של "**עָ'לַ'י'** יָנִיחַ צַדִּיק אֶת רֹאשׁוֹ" - **'עָלַי'** מרמז על המעלה של עם־ישראל, ש'כֻּלָּנוּ בְּנֵי אָב אֶחָד נָחְנוּ' - כולנו קדושים! ואני רוצה שגם השני יזכה - וכי אני רוצה לשבת בגן־עדן לבד?... **יהיה לך כיף לשבת בגן־עדן לבד? מה תעשה בגן־עדן לבד?... אדרבה, שכולם יהיו ביחד! איזה גן־עדן יפה זה, שכולם יושבים ביחד...** ואכן לצערנו יש אדם שגם בגיהינום הוא לא רוצה לשבת לבד... משעמם לו להיות שם לבד, אז הוא מנסה לסחוב אחרים ה"י... **ו"זה לעומת זה" גם בגן־עדן - איזה 'גן־עדן' זה שאתה יושב לבד?...**

פעם המתנגדים אמרו לרבי נתן: 'מה אתה חושב? יפסקו לך גיהינום בשמים'... ורבי נתן לא התווכח איתם או הוכיח אותם "אתם מתנגדים" וכו', אלא ענה ואמר ברוב ענוותנותו ושפלותו: **'אם יזרקו אותי לגיהינום, אני אפתח 'ליקוטי־מוהר"ן', ואתחיל לדבר דיבורי רבינו, וממילא יהיה שם 'גן־עדן'... כולם יבואו לשמוע, ויהיה גן־עדן'...** כלומר: 'אני לא יודע מי יהיה שם, אם אתם אומרים ששם הגיהינום - אז אני אמשיך להגיד שם את התורות של רבינו, ופתאום זה יהיה גן־עדן'...

ואדם שיש לו את ההקדמות האלו של רבינו, יש לו תמיד שמחה בחיים, הוא יודע מה לעשות עם עצמו! הוא לעולם לא מתייאש! שום דבר לא יכול לשבור אותו!

וזה הענין של **'הר סיני'** - שאדם יזכה לקנות בנפשו את מידת הענווה והשפלות, **'אני רוצה לזכות - ביחד עם כולם!'**, ועל כן התורה נִתנה על הר סיני - שהיה קטן ושפל מכולם.

רק השאלה הפשוטה נשאלת: אם **'שפלות'** זה הכי חשוב, ולכן נִתנה התורה על הר סיני, למה צריכים **'הר'** בכלל? שיתנו את התורה באיזה 'עֵמֶק'... לא יותר טוב?... אם צריכים ללמד על מידת ה'שפלות', שיתקיים "**מְמַעֲמַקִּים** קָרָאתִיךָ ה'"... - בתוך איזה 'עֵמֶק', או לכל הפחות ב'מישור', ולמה בכלל צריכים 'הר'? הרי 'הר' הוא כבר עם איזה גובה כלשהו... היה לכאורה עדיף שיהיה באיזה 'עֵמֶק', וכך כולם יבינו את המסר: פה צריכים להיות **מאד** שפל!

אבל זהו הלימוד של רבינו המונח בתורה האחרונה בליקוטי־מוהר"ן (ח"ב סי' קכה), שרבינו מגלה שם, שאדם צריך להיזהר שהשפלות הזאת לא תשבור אותו! **בעניין של ענוה ושפלות, יש סכנה שאדם לא יפול בעצמו 'אני באמת לא שווה כלום!'...**

ורבינו נותן לזה דוגמא ממה שאומרים

כל יום בתפילת שחרית, קודם אמירת הקרבנות[ט]: **רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים, וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים, לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ** - לא על הצדקות שלנו, **כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים** - רבש"ע, על הרחמים שלך! [**'רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים'** הוא ענין המובא בדברי רבינו (ליקו"מ ח"א סי' ק"ה), שרבינו מסביר שיש **'רחמים פשוטים'** ויש **'רחמים רבים'**, כי לפעמים לא מספיק **'רחמים פשוטים'**, כי צריכים **'רחמים רבים'** מן השמים, שאנחנו אפילו לא מכירים... ואנחנו מבקשים מהקב"ה, שאלו הרחמים הפשוטים יתפללו לפני הרחמים הגדולים, שזה מה שאומרים כאן **"עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים"**].

וממשיכים ואומרים: **מָה אָנוּ, מָה חַיֵּינוּ, מָה חַסְדֵּנוּ, מַה צִּדְקוֹתֵינוּ, מַה יְּשׁוּעָתֵנוּ, מַה כֹּחֵנוּ, מַה גְּבוּרָתֵנוּ. מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ** - מזכירים שמונה פעמים[י] את מילת **"מה"**! ומה זה **'מה'**? שום דבר! **"מָה" אָנוּ, "מָה" חַיֵּינוּ** - 'מה כבר אנחנו'... עד **"מַה" נֹּאמַר לְפָנֶיךָ** - רבש"ע, אנחנו אומרים לפניך **'מה'** - שאנחנו כלום!

והנה, כשאומרים **'כלום'** כ"כ הרבה פעמים, אדם הוא בסכנה לחשוב שהוא באמת **'לא-כלום'** - "אני לא שווה כלום, אף-אחד לא צריך אותי, אין לי שום תכלית בזה העולם"... הוא אומר: 'אני כבר מכיר את העבר שלי, ואני מפחד מה יהיה העתיד שלי', ונשבר לגמרי...

אומר רבינו: לכן, אחר שמזכירים כ"כ הרבה שאנחנו **לא-כלום**, עונים ואומרים: **"אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ, בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ... זֶרַע יִצְחָק יְחִידוֹ... עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ"** - אחר שאמרנו שאנחנו **'כלום'** לגמרי, קפצנו והתחזקנו: **'אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ'...**

אגב, הזכרנו מקודם את גר־הצדק **אברהם בן אברהם** - ששרפו אותו בחג שבועות על קידוש השם [הזכרנו שהוא היה דר בוילנא, מקום מושבו של הגר"א, ומסופר שקודם עלותו על המוקד - הגיע הגר"א לבקרו בבית הכלא, והכין אותו לעניין מסירות נפשו, ולימד אותו את הברכה שמברכים על קידוש ה': **"ברוך**

ט. מקווים שאומרים כל יום קרבנות... **זה חלק מהתפילה!** אדם בא מאוחר לתפילה, והוא כבר 'קופץ' ל"הודו" ו"ברוך שאמר"... **צריכים להתפלל 'כסדרן'!** התפילה מתחילה עם ברכות השחר, פרשת העקידה, 'לעולם יהא אדם', ואח"כ פסוקי הקרבנות. **לא מדלגים על זה!**

י. בטעם הדבר מדוע מזכירים דווקא **שמונה** פעמים יש לומר שבא לרמז שזה שייך **בכל העולמות** - ד' למטה וד' למעלה, ויחדיו הם **שמונה**.

ובאמת, המספר **'שמונה'** מרמז על כל הענין האמור תיכף ומיד, שיחד עם השפלות - צריכים את הענין של "ויגבה לבו", כי בגמרא איתא (סוטה ה.), שתלמיד חכם צריך **'שמינית שבשמינית'** מידת הגאווה, ע"ש. ולכן מזכירים פה דווקא **שמונה** פעמים, להורות דאמנם "מה אנו מה חיינו" וכו', אבל זה **שמונה** - **'שמינית שבשמינית'!**

המקדש שמו ברבים"[א], היינו שיברך זאת בעת שמתחילה האש לאחוז בו. וגם ה'יסוד ושורש העבודה' ביקרו שם[ב]], ומסופר שֶׁבְּעֵת לכתו אל המוקד להישרף על קדושת שמו יתברך, הוא ניגן את המילים האלו[ג]: **"אֶבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ, בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ"** - הרי קראו לו **אברהם** כי הוא היה גר־צדק, וזה מה שהוא שר בלכתו להישרף על קידוש ה'... כי הוא היה מוכן להישרף על קדושת שמו יתברך ברצון אמיתי, ובעת שהגויים ימ"ש הוליכו אותו לשם - ניגן את המילים האלו בשירה וזמרה...

נחזור לדברי רבינו בתורה האחרונה בליקוטי־מוהר"ן: אומר רבינו, שבעבודת השם יתברך, מוכרח האדם להיות גאה בקדושתו - **"אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ"**! ורבינו מביא את הפסוק (דברי הימים ב' יז, ו): **"וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בִּדְרָכֵי ה'"**, אומר רבינו: **כשבאים לעבוד את הקב"ה, צריכים קצת 'גבהות הלב', זאת אומרת שאדם הוא יהיה נפול בדעתו - 'אני שום דבר... מי צריך אותי... לא מסתכלים עלי'... מסתכלים עליך! יש לך נשמה קדושה! אתה צדיק! ודע לך, שאתה יכול להיות הצדיק הכי גדול!**

הזכרנו לאחרונה שיחה נוראה מרבינו ז"ל, ומובאת בשיחות־הר"ן, סימן ל"ו[ד], שאמר רבינו: **'עוֹד יִהְיֶה זְמַן שֶׁמִּי שֶׁיִּהְיֶה**

יא. זו הברכה שעמה מסיימים את הקטע בתפילה שממנו אנחנו מדברים עכשיו - 'לעולם יהא אדם' וכו', ואחר ק"ש אומרים "אתה הוא" וכו', ומסיימים "ברוך המקדש שמו ברבים", ואכן לא אומרים אותה בשם ומלכות, יען כי היא לא מוזכרת בגמרא (אך מוזכרת במדרש), אבל בנוסח אשכנז אומרים את זה בשם ומלכות: **"ברוך אתה ה' המקדש שמו ברבים"** (כך שמעתי בעצמי בבתי כנסיות של ליטאים, שיש האומרים כך), וזו ברכה על קידוש ה'.

יב. ה**'יסוד ושורש העבודה'** היה צדיק קדוש, והיה גר בעיר **הורודנא**, שהיא על־יד העיר **וילנא**, והוא היה ליטאי, ורצה להתקרב לאורו של הבעש"ט הקדוש - לתלמידו המגיד ממעזריטש זי"ע, אך המגיד לא רצה שיתקרב אליו מחמת שיישאר אצל הליטאים ויקרב אותם לדביקות השם יתברך, ואכן חיבר את הספר **'יסוד ושורש העבודה'** - שהוא ספר נורא ונפלא מאד, וכל הליטאים לומדים אותו, אף שהוא מלא בקטעים שלמים של זוהר הקדוש - ממש בכל דף הוא מביא קטעי זוהר, וכל מיני עניינים נפלאים מאד וכו', ומחמת שלא התקרב אל המגיד - הוא נשאר אצל הליטאים, וקיבלו את הספר שלו.

רבינו ז"ל מאד שיבח את הצדיק הזה, ועליו אמורה השיחה (חיי מוהר"ן, סימן תקכב): **'סִפֵּר לִי מְצַדִּיק אֶחָד מִמְּדִינַת לִיטָא שֶׁקִּדֵּם מוֹתוֹ הָכָה בְּאֶצְבַּע צְרֵדָה, כְּדֶרֶךְ הָעוֹלָם שֶׁמַּכִּין בְּאֶצְבְּעוֹתֵיהֶם זוֹ עַל זוֹ אֲגוּדָל עַל אֶצְבַּע אֶמָּה עַד שֶׁנִּשְׁמַע קוֹל מִבֵּינֵיהֶם, וְאָמַר בְּשִׂמְחָה בָּזֶה הַלָּשׁוֹן: "אִיבָּעֶר גִּישְׁפָּרִינְגִין". כְּלוֹמַר שֶׁהָיָה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַל שֶׁקָּפֵץ וְדִלֵּג עַל הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּלָיו, אַשְׁרֵי לוֹ. וְהָיָה רַבֵּנוּ ז"ל מְשַׁבֵּחַ מְאֹד אֶת הַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁזָּכָה לוֹמַר כָּךְ קֹדֶם מוֹתוֹ. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּדַלֵּג וְקוֹפֵץ עַל הַבְּלֵי עוֹלָם הַזֶּה וְתַעֲנוּגָיו'**; ורבינו אף מביא שם דברי־תורה מפיו. הוא היה צדיק עליון!

יג. אצל הליטאים נשמר הניגון על זה, והם שרים את זה בכל עת מצוא. [ואפשר לשמוע את הניגון הזה בקובץ־שָׁמַע].

יד. ויכולים בקלות לזכור את מקור השיחה הזאת - **ל"ו**, כי עוסקת בעניין **צדיקים**, וידוע מדברי חכמינו הקדושים, שיש **ל"ו צדיקים** בכל דור - ל"ו בארץ ישראל ול"ו בחו"ל.

אגב, מוהרא"ש היה תמיד אומר בעניין זה של **'ל"ו צדיקים'**, שהרבה חושבים: "ההוא מ'ל"ו צדיקים"... "ההוא מ'ל"ו צדיקים"... **'אבל'** - היה אומר מוהרא"ש ז"ל (ומובא בספריו הקדושים) - **'ל"ו הצדיקים שבדור הם מתחלפים! זה לא**

אִישׁ כָּשֵׁר פָּשׁוּט, יְהֶיה חִדּוּשׁ גָּדוֹל כְּמוֹ הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב זַ"ל'; וגם בזה נזכיר את הכלל הגדול: **"רבינו לא אמר גוזמאות! אם רבינו אמר משהו - כך הוא!"**, אותו דבר בשיחה הזאת: **רבינו אמר שעוד יהיה זמן שאיש כשר פשוט יהיה חידוש כמו הבעש"ט הקדוש!**

והנה, באותה שיחה לא מובא מה יהיו מעשיו את אותו ה'**איש פשוט**', רק כך אמר רבינו - "מי שיהיה איש כשר פשוט", אבל יש הוספה (כוכבי אור, סי' ו), שהזכיר רבינו אז: 'עוֹד יְהֶיה זְמַן שֶׁמִּי שֶׁיִּהְיֶה אִישׁ כָּשֵׁר פָּשׁוּט, **שֶׁיִּטֹּל יָדָיו קֹדֶם הָאֲכִילָה**, יְהֶיה חִדּוּשׁ גָּדוֹל כְּמוֹ הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב זַ"ל'; כלומר: מה תהיה מעלתו של אותו "איש כשר פשוט"? שיטול ידיו לברך 'המוציא'...

ואם מזכירים את זה, אכן כדאי לעורר על חשיבות העניין הזה: **זו מצוה גדולה לאדם שיטול ידיו - לכל הפחות פעם אחת ביום - כדי לברך ברכת המזון!**

יש בני אדם שנמנעים מזה מטענה שהם "עושים 'דיאטה'"... אבל זה רק תירוץ בעלמא, **אתה מתרץ את עצמך שאתה עושה "דיאטה", ואתה אוכל את כל הדברים שאתה רוצה ושותה את כל המשקאות... העיקר אתה אומר "דיאטה" - כדי לא לאכול לחם...** - בזה אתה מרגיע את העצבים שלך... **תיטול ידיים, ותאכל לחם! אתה לא רוצה להשמין? בסדר, קח רק כזית אחת של לחם, וגם - שיהיה לחם מחיטה מלאה [יכולים להשיג ב"ה לחם בריא], ותיטול ידיים, תאכל את הכזית - 'פת שחרית', ותברך ברכת המזון!**

הרי אתה רוצה עשירות - אתה רוצה כסף... מה אדם לא עושה בשביל עשירות?... **מוהרא"ש היה תמיד אומר: סגולה בדוקה ומנוסה לעשירות, לברך ברכת המזון מתוך סידור - או 'ברכון' - מילה במילה!**

ושמענו כולנו את מוהרא"ש אומר: **'מה שאני כ"כ עשיר, כי מעודי הקפדתי ודקדקתי על העניין הזה - לברך ברכת המזון מתוך סידור!'**, - זו סגולה לעשירות!

והרי לא יכולים לברך ברכת המזון אם לא נוטלים ידיים ואוכלים כזית לחם... לכן כמה נפלא לאדם שהוא מדקדק בזה מדי יום ביומו! **לא אומרים לך לאכול 'קילו שלם' של לחם, אלא פרוסה אחת או שתים [או לחמנייה אחת] - תיטול ידיים, תאכל, ותברך ברכת המזון!**

אז כך מקובל, שכשאמר רבינו את השיחה הזאת - 'עוֹד יְהֶיה זְמַן שֶׁמִּי שֶׁיִּהְיֶה אִישׁ כָּשֵׁר פָּשׁוּט, יְהֶיה חִדּוּשׁ גָּדוֹל כְּמוֹ הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב זַ"ל'; אמר אז רבינו: **"שֶׁיִּטֹּל יָדָיו קֹדֶם הָאֲכִילָה"**, אדם כזה - יהיה חידוש כמו הבעש"ט הקדוש!

מוכרח להיות אותו אדם תמיד!"... מה הכוונה? הסביר מוהרא"ש: **'עכשיו אתה לומד תורה? אתה עכשיו מתבודד להקב"ה? ברגע זה אתה מל"ו צדיקים, וכל העולם כולו עומד עליך! אתה עכשיו זוכה להיות אחד מל"ו צדיקים שבדור!'...**

אחרי ששומעים כזאת שיחה, הבה ונתבונן: אנחנו רק חושבים מי היה "**הבעל שם טוב**", וכבר מקבלים יראה - וכי יש לנו מושג בהבעש"ט הקדוש?... זה הסבא של רבינו, שהפך את כל העולם כולו לאור האמונה הקדושה, וממנו התחילה כל החסידות וכו' - "**הבעש"ט הקדוש!**" - וכאן אומר רבינו שעתיד להיות "איש כשר פשוט" '**חְדּוּשׁ כְּמוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ**'? **אכן כן! כך רבינו אמר!**

ואחרי שאתה שומע כזה דיבור מרבינו - איך אתה יכול להגיד 'אני לא שוה כלום; מי צריך אותי; מי מעריך אותי' - הרי אתה כמו הבעש"ט! אתה צדיק כמו הבעש"ט! ואם אתה חושב שאתה יותר פשוט - אתה יותר הבעש"ט! ככל שאתה יותר פשוט - אתה יותר הבעש"ט!... כך אמר רבינו! רבינו לא אמר סתם דיבורים של 'בדיחותא' - רבינו מתכוון פשוטו כמשמעו!

ואדם צריך לדעת את זה תמיד - '**אני יכול, יש לי שווי, אני שווה!**'.

וזו עניינה של פרשת '**בהר**' - שהתורה הקדושה נִתנה דייקא **בהר**, כי אם היתה התורה ניתנת בתוך 'עֵמֶק' - אדם היה חושב: 'זהו זה... כבר נפלתי לעומק התהום, לנוקבא דתהומא רבא, ואינני יודע מה יהיה איתי כבר... עבברתי ועשיתי כבר מה שעשיתי, ואני כבר מיואש'... - ואצל כל אחד כפי עניינו, שהוא מרגיש בתוך עומק האדמה... ובא רבינו הקדוש ואומר לנו: "**גם משאול תחתית יכולים להתקרב אם הקב"ה!**"...

רבי נתן כותב בשיחות־הר"ן (סימן שב): '**פַּעַם אַחַת עָמַדְתִּי לְבָנָיו, וְהוּא זַ"ל הָיָה מֻנָּח עַל מִטָּתוֹ, וְנִזְדָּרְזוּ דְּבוּרִים אֵלּוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, וְאָמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: "דֶּרֶך עִקָּר אֵיזֶ מְבֻטָּח שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי" [הָעִקָּר הוּא: "מְבֻטָּח שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי"]**; כשרבי נתן שמע דיבור מרבינו, אצלו זה היה כבר לימוד לכל החיים ולכל הדורות - לכל עם ישראל, והוא ישב וכתב את זה כדי ללמדנו לימוד לדורות עולם: **הָעִקָּר הוּא: "מְבֻטָּח שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי"** - מה זה '**מְבֻטָּח שְׁאוֹל**'? מקום מאד עמוק... נוקבא דתהומא רבא! ואומר רבינו: העיקר שמשם תצעק אל הקב"ה שתזכה להיות איש כשר! תקיים: "**מְמַעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'**"!

וזה מאד מקושר לעניין האמור של **נטילת ידיים לפני האכילה**, כי כתוב ב'פרקי שירה', שהחיטים והשיבולים בשדה הם צועקים "**מְמַעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'**", ומדוע דווקא את הפסוק הזה? פירשו צדיקים, כי הנה החיטה גְּדֵלָה בשדה, והיא לא יודעת מה יהיה איתה... הוא חושבת לעצמה: '**עוד מעט יקצרו אותי, ומי יודע לאן יקחו אותי, מי יודע לאן אגיע - לאיזו מאפייה של גויים, ולא יברכו עלי איזו ברכה, וגם אם אגיע כבר ליהודים - מי אמר שיברכו עלי כראוי, ואם יברכו עלי בכלל**'... - אולי הוא בדיוק עושה "דיאטה"... ולכן החיטה צועקת "מְמַעֲמַקִּים" - '**רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי פֹּה בַּשָּׂדֶה, תְּזַכֶּה אוֹתִי שֶׁיִּקְחוּ אוֹתִי לְסֵעֻדַּת מִצְוָה**' - או שיעשו ממנה מצות לפסח, איזו זכות! זה כבר 'מיכלא דמהימנותא'

ו'מיכלא דאסוותא' - מאכל של אמונה ומאכל של רפואה, היא מתחננת ממעמקים: **'תְּזָכֶּה אוֹתִי, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁאֶזְכֶּה לְהָבִיא אָדָם אֱמוּנָה וּרְפוּאָה'...** החיטה צועקת: **"מְמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'"** - היא צועקת מעומק הלב!

ולכן התורה נִתנה **'בהר'** - שאדם לא יפול בדעתו 'אני כבר לא שוה כלום... מי צריך אותי'... **לא ולא! תהיה 'בהר'! תדע שצריכים אותך! תקיים "וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה'", בעבודת השם צריך להיות בגבהות הלב - 'אני כן יכול! אני כן שוה!'...**

וזהו הסיום של **ספר ויקרא**, ובזה אנחנו מסכמים את הספר הקדוש הזה: דיברנו מתחילתו של הספר: **"וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה"** - כל ענייני הקרבנות, שזה כל הטהרה של עם ישראל, ומהי הפרשה האחרונה של **ספר ויקרא**? פרשת בחוקותי, ומה יש לנו בסוף הפרשה? במה עוסקת העלייה האחרונה של הפרשה - וסיום ספר ויקרא? **מצות ערכין**; מהי מהותה של **'מצות ערכין'** שעליה יש מסכת שלימה - 'מסכת ערכין'? שאדם רוצה לתת נדר להקב"ה, אז הוא אומר: רבש"ע, **'ערכי עלי'**, כלומר: 'כמו השווי שאני שווה, אני נותן צדקה לביהמ"ק!'. כמה עליו לתת?

על זה אומרת התורה: תלוי בן כמה אתה; עד גיל עשרים - אתה שווה כך וכך, עד גיל שישים - כך וכך, למעלה משישים - כך וכך, כל אחד שווה משהו - הן גבר והן אישה, לכל אחד יש לו את השווי שלו.

והנקודה השווה בין כולם, והוא הלימוד האמור לענייננו: התורה מגלה לך **שיש לך שווי!** יש **'ערכין'** - יש לך **'ערך'**! אל תגיד 'אין לי ערך; אני לא שווה כלום'... **לא ולא! יש לך ערך! תבוא לכהן - תבוא לצדיק, הצדיק ישאל אותך באיזה גיל אתה, והוא יגיע לך בדיוק כמה אתה שווה...**

ומדוע זה תלוי בגילו של האדם? כי בכל הגילאים שיש לאדם בימי חייו - יש לו עבודה מיוחדת לאותו הזמן והגיל, ולכן זה משתנה כפי גילו, אבל עיקר הנקודה היא שאומרים לך שאתה שווה! יש לך ערך! **אין דבר כזה שאתה לא שווה כלום, אל תגיד 'מי צריך אותי'... אתה שווה!**

וזה אפילו אם אדם אומר את זה על מישהו אחר: 'הערך של אדם פלוני אני נותן לביהמ"ק'... והנה ההוא שומע שאמרת עליו **"הערך שלו"**, והוא אומר ברוב ייאושו: **'הערך "שלי"? אין על מה לדבר... אדרבה, ישלמו 'לך' על זה - כדי שלא תביא משהו... את הערך שלי אתה רוצה?... על מה אתה מדבר?!'**... ואולי ככה הוא אומר - אבל התורה לא אומרת ככה... אלא אם אתה אומר 'ערך פלוני עלי', אז אתה הולך לכהן, והכהן שואל: "על מי כיוונת בדבריך? על מי אמרת את זה?" ואתה אומר 'על פלוני אלמוני', והכהן בודק מיהו האדם הזה, ויש סכום מסוים שעליך להביא בערכו לביהמ"ק... **ללמד לך שזה דבר מוחשי, חי וקיים!**

ובזה מסיימים ואומרים: **'חֲזַק חֲזַק וְנִתְחַזֵּק'** - מסיימים את **ספר ויקרא**, והסיום הוא

עם פרשיות "**בְּהַר בְּחֻקֹּתַי**": '**בהר**' - היינו שאדם צריך שיהיה לו ענין של "**בהר**", בבחינת "**וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה'**"; '**בְּחֻקֹּתַי**' הוא ענין של '**יש לך ערך**'.

ועוד בעניין '**בְּחֻקֹּתַי**', שהוא לשון של '**חֻקִּים**', ו'**חֹק**' הוא **בלי טעם**, היינו שאפילו אם אין לך טעם, אתה מרגיש שאין לך שום דבר, אבל "**העיקר שאני מקיים את רצון השם יתברך - כי הקב"ה ציווה ככה!"...**

מובא בדברי צדיקים (הרה"ק מרופשיץ זי"ע, יש לו שיחה נפלאה על זה בפרשת השבוע), בעניין שיש מצוות עם טעם, ויש מצוות שהן ללא טעם, למשל: איננו יודעים טעם על מצות שעטנז, אכילת חזיר, וכן שאר חוקים שהם ללא טעם [יש מצוות שכתוב בהן איזה טעם, אבל ברוב מצוות לא כתוב בפירוש מהו טעם המצוה (ויש 'מוני המצוות' שפירשו אילו טעמים וכו')], אומרים צדיקים: **כי התכלית היא לקיים את המצוות כ'חֹק'! למה אני מקיים את המצוה? כי כך הקב"ה ציווה אותנו! בין אם אנחנו מבינים טעם, ובין אם איננו מבינים טעם - זה לא משנה! אנחנו מקיימים את המצוה!**

ועל פי זה מפרש הרה"ק מרופשיץ זי"ע דבר נפלא בפרשת השבוע, על הכתוב "**אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ**" אומר רש"י: "**שֶׁתְּהֵיוּ עֲמֵלִים בַּתּוֹרָה**"; מה הכוונה '**להיות עמלים בתורה**'? אומר הרבי מרופשיץ: **אדם שהוא מרגיש טעם וחיות בלימוד שלו - זה לא נקרא 'עָמָל'... הוא לא 'עָמֵל'! זה כיף לו, זה טוב לו, הוא שמח בזה... 'עֲמָלוּת בַּתּוֹרָה' זה כשאדם לא מבין כלום! הוא עושה את זה בקושי גדול, אבל הוא יושב וגומר את השנים מקרא ואחד תרגום כל יום! לומד פרק תנ"ך, פרק משניות, דף גמרא! אצלו זה 'עָמָל' - זה 'עָמַל פֶּה'! הוא מעמל את הפה שלו! אפילו שאין לו שום טעם - זה נקרא 'עמל'!**

ומסיים שם, שזה מה שנותן לאדם סוף כל סוף את המתיקות האמיתית, וכמו שרבינו הבטיח בשיחה ע"ו, שאדם שהוא חזק באמירה בעלמא, ומכניס את עצמו בזה - אפילו שזה "בלי טעם וריח", סוף כל סוף הוא יזכה להרגיש את נעימות ומתיקות התורה!

ואותו דבר בקיום המצוות, שעיקר השלימות היא שזה יהיה בלי שום טעם! ואומר שם הרבי מרופשיץ זי"ע: **אף שהצדיקים אכן מבינים טעם במצוות, ויש להם חיות בקיומן וכו', אבל אין זו השלימות, עיקר השלימות היא לעשות את המצוה "לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ" - כי הקב"ה ציווה אותנו לקיים את המצוה, זה אצלי הכי חשוב!**

וכשאדם חזק בעניין של '**חֹק**', הוא גם יקבל ענין של '**חֹק**', שזה ענין של **פרנסה**, וכמו **שהגמרא** אומרת (ביצה טז.): '**חוק לישנא דמזונא**'; וכן זה ענין של **תיקון הברית**, כי קדושת הברית נקראת '**חֹק**', כמו שאומרים בברכות ברית מילה: "**וְחֹק בְּשָׂאֵרוֹ שָׂם**"; הרי שהעניין של '**חֹק**' כולל בתוכו את כל הקדושות, וכל זה אצל אדם שמקבל את זה בתור '**חֹק**' - בלי טעם, יש לו '**עמלות**'! אפילו שקשה לו - הוא

מקיים!

אדם קם בבוקר, קשה לו לצאת מהמיטה וללכת להתפלל במנין בבית-הכנסת, איזה **'עמל'** יש לו על זה... אבל הוא עושה את זה! זה נקרא **'עָמָל'** - עמלים בתורה ובמצוות! שהוא זוכה לסחוב את עצמו להתפלל, ואם זוכה לזרוק את עצמו במקוה לפני כן ולטבול לטהרה, אין למעלה מזה...

זהו: **"אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ"**, ומה תזכו? לכל הישועות! כמו שהתורה ממשיכה: **"וְנָתַתִּי גִּשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְנָתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פִּרְיוֹ פריו"** - כל הישועות יהיה לך! **"וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ"** - יהיה לך שלום-בית, הכל יהיה לך! העיקר שתקיים את הכל בין אם אתה מבין ובין אם לא! זה מה שהרבי מרופשיץ אומר: **אתה חושב שהצדיק עושה את זה בגלל שהוא מבין? לא ולא! הצדיק עושה את זה בגלל שהקב"ה ציווה ככה - בתור 'חוק'! הוא עושה את זה בלי טעם! אפילו אם לא היה לו מאומה בטעם המצוה - הוא היה עושה את זה!**

זה הסיום של **ספר ויקרא**: **'בְּהַר'** - שאדם שהוא צריך להיות קצת בבחינת 'בהר', שלא יהיה נפול בעיני עצמו ובטל לגמרי, וזה יביא אותו ל**'בְּחֻקֹּתַי'** - ללכת בחוקי השם יתברך, שיקיים את המצוות בבחינת **"שתהיו עמלים בתורה"** - בלי טעם, וזה יביא אותו שהוא יבין: **'יש לי ערך! אני כן שווה! ואם אני אהיה חזק בעצמי בעזרת השם - אזכה לראות בישועת השם בכל העניינים'...**

כי אם אדם הוא באמת עקשן, פתאום הוא רואה שהכל מסתדר, וכמו שרבינו הבטיח ואמר: **"יש ענין שנתהפך הכל לטובה!"...** נדמה לו לאדם שהוא לא כבר שווה כלום, וזה "לאחר מעשה"... ו'אין **ממי** לדבר ואין **ממה** לדבר', אבל פתאום הוא יראה **'זה לא כמו שחשבתי... אני רואה שיש לי תקוה... אני פתאום מרגיש איזה טעם בחיים... בבית - חשבתי שכבר אין ממה לדבר, ומי חשב שיהיה לי שלום-בית - והנה פתאום הרוחות מתחילים להירגע... מתחיל לטעום איזה טעם גן עדן בבית...**

וזהו "שער החמישים" שאנחנו מגיעים אליו בעזרת השם יתברך, ועלינו רק להיות חזקים, ולספור כל יום את הספירה הקדושה, ובכך להכניס עוד נקודה ועוד נקודה...

הקב"ה יעזור, שיתקבלו כל תפילתנו ורצונותינו לרחמים ולרצון, ובקרוב יבוא משיח בן דוד ויגאל אותנו, ותהא הגאולה השלימה!

breslev.shely@gmail.com